

सन २०१५-१६ या वर्षातील पुनर्गठित पीक कर्जावरील सन २०१६-१७ या वर्षाचे संपुर्ण व्याज व पुढील चार वर्षांचे ६% दराने व्याज व सन २०१४ च्या खरीप हंगामातील पीककर्जाच्या पुनर्गठनाच्या पहिल्या हप्त्याच्या परतफेडीस मुदतवाढ देणे.

महाराष्ट्र शासन
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग,
शासन निर्णय क्र. पीककर्ज ०३१६/प्र.क्र.७९/२-स,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय (विस्तार), मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक :- ९ मे, २०१६.

- वाचा :-** १) महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्र. एससीवाय - २०१५/प्र.क्र. ३११/म-७,
दि. २०/१०/२०१५
२) शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक एससीवाय २०१५/प्र.क्र. ३११/म-७, दि. ०९ नोव्हेंबर २०१५
३) महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्र. एससीवाय-२०१६/प्र.क्र.५२/म-७, दि. १०.३.२०१६.
४) महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्र. एससीवाय-२०१५/प्र.क्र.३११/म-७,
दि. १०.३.२०१६.
५) महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्र. एससीवाय-२०१६/प्र.क्र. १/म-७, दि. २३.३.२०१६.
६) शासन परिपत्रक क्र.पीककर्ज ०४१६/प्र.क्र.१२६/२-स, दि.२६/०४/२०१६
७) सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, शासन परिपत्रक क्र. टंचाई ०११५/प्र.क्र. ७/ २-स,
दि.२१.१.२०१५

प्रस्तावना :-

महसूल व वन विभागाच्या दि.२०/१०/२०१५ व दि. १०/३/२०१६ च्या शासन निर्णयानुसार खरीप-२०१५ या हंगामातील १५,७४७ गावातील व दि. २३.३.२०१६ च्या शासन निर्णयानुसार ११,८६२ गावातील पैसेवारी ५० पैसेपेक्षा कमी असल्याचे जाहीर करण्यात आले आहे. दि. १०/०३/२०१६ च्या शासन निर्णयानुसार सहकार विभागाशी संबंधित शेतीशी निगडित कर्जाच्या वसुलीस स्थगिती व सहकारी कर्जाचे पुनर्गठन या उपाययोजना करण्याबाबत निर्णय घेण्यात आला आहे. भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक सूचना विचारात घेऊन सन २०१५-१६ या वर्षातील पीक कर्जाचे व्याजासह पुढील पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी पुनर्गठन करण्याबाबत दि.११/०३/२०१६ व दि.२६/०४/२०१६ च्या परिपत्रकानुसार विभागामार्फत सहकारी बँकांना व व्यापारी बँकांना निर्देश देण्यात आले आहेत. सहकार आयुक्त व निबंधक यांनी शासनास सादर केलेल्या अहवालानुसार राज्यातील काही जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका व व्यापारी बँकांमार्फत, टंचाईग्रस्त भागातील कर्जाचे सुमारे ५,००० कोटी अल्प मुदत कर्जाचे पुनर्गठन होण्याची शक्यता आहे. तथापि, या रकमेत काही प्रमाणात वाढ होण्याचीही शक्यता आहे. या कर्जाची परतफेड सन २०१६-१७ या वर्षापासून पाच वर्षात करावयाची आहे. त्यानुसार या कर्जाचा पहिला हप्ता जून, २०१७ मध्ये देय होणार आहे.

शासन निर्णय दि.२९जुलै, २०१५ नुसार सन २०१४ च्या खरीप हंगामामध्ये शेतक-यांनी घेतलेल्या कर्जाचे पुनर्गठन करण्यात आलेले आहे. त्या अनुषंगाने शेतक-यांचा पहिला हप्ता जून २०१६ मध्ये देय आहे. महसूल व वन विभागाने खरीप २०१५ च्या हंगामात १५,७४७ गावातील तसेच ११,८६२ गावातील पैसेवारी ५० पैसेपेक्षा कमी जाहीर केली आहे. त्यामुळे सन २०१४ च्या खरीप हंगामामध्ये कर्ज घेतलेल्या शेतक-यांचे सन २०१५ च्या खरीप हंगामामध्येही नुकसान झाले आहे.

सबब, असे शेतकरी त्यांचा जून २०१६ मध्ये देय असलेला पहिला हप्ता बँकांना अदा करू शकणार नाहीत. अशा शेतक-यांना सन २०१६-१७ या वर्षात कर्म पुरवठा होण्याच्या दृष्टीने पहिल्या हप्त्यातील थकीत राहणा-या अंदाजीत रु. ३०० कोटी रकमेच्या परतफेडीसाठी पुढील एक वर्षाची मुदतवाढ देऊन त्यापोटी येणा-या व्याजाची रक्कम अंदाजे रु. ३६ कोटी शासनामार्फत शेतक-यांच्या वतीने बँकांना अदा करणे आवश्यक आहे व मूळ पुनर्गठनाच्या कालावधीत पुढील एक वर्षात वाढ करणे आवश्यक आहे.

पुनर्गठित कर्जावर विविध बँकांकडून सुमारे ११.५ ते १२% व्याज दर आकारण्यात येतो. पीक कर्जाच्या तुलनेत पुनर्गठित कर्जाचा व्याज दर जास्त असल्यामुळे टंचाईग्रस्त भागातील शेतकऱ्यांना व्याजाचा अधिक भार सोसावा लागत असल्याने अशा शेतकऱ्यांच्या पुनर्गठित कर्जावरील व्याजाचा काही भार व एक वर्षाची मुदतवाढ दिलेल्या हप्त्याचे व्याज शासनामार्फत सोसण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

सन-२०१५-१६ या वर्षातील खरीप-२०१५ या हंगामातील शासनाने ५० पैसेपेक्षा कमी पैसेवारी जाहीर केलेल्या २७६०९ गावातील शेतक-यांच्या सुमारे रु. ५,००० कोटी पीक कर्जाचे, दि.२९/०७/२०१५ च्या शासन निर्णयाच्या धर्तीवर, पुनर्गठन करण्यात येऊन या कर्जावरील प्रथम वर्षाचे संपूर्ण व्याज व द्वितीय वर्षापासून चार वर्षाचे (सन-२०१७-१८ ते २०२०-२०२१) ६% दराने होणारे व्याज शेतकऱ्यांच्या वतीने शासनामार्फत बँकांना अदा करण्यास या निर्णयाद्वारे शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

शासन निर्णय दि.२९/०७/२०१५ अन्वये सन-२०१४-१५ या वर्षातील खरीप-२०१४ या हंगामातील पीक कर्जाचे पुनर्गठन केलेल्या रु. ३,५०३ कोटी कर्जापैकी जून २०१६ पर्यंत देय असलेल्या पहिल्या वार्षिक हप्त्याच्या रु. ७०० कोटी रकमेपैकी थकित राहणाऱ्या अंदाजे रु. ३०० कोटी रकमेची परतफेड करण्यास पुढील एक वर्षाची मुदतवाढ देऊन त्यापोटी येणाऱ्या व्याजाची रक्कम अंदाजे रु. ३६ कोटी शासनामार्फत शेतकऱ्यांच्या वतीने बँकांना अदा करण्यास व मूळ पुनर्गठनाच्या कालावधीत पुढील एक वर्षाचे वाढ करण्यास या निर्णयाद्वारे शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

हा शासन निर्णय मा. मंत्रीमंडळाच्या दि.२६/०४/२०१६ रोजी झालेल्या बैठकीत घेण्यात आलेल्या निर्णयास अनुसरून व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र ११०/१६/व्यय-२ दिनांक २५/०४/२०१६ अन्वये मिळालेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर खर्चासाठी लेखाशीर्ष उपलब्ध झालेनंतर त्यासाठी सन-२०१६-१७ च्या अर्थसंकल्पात तरतूद उपलब्ध करण्यात यावी. तथापी, ही खर्चाची नवीन बाब असल्याने ही बाब विधीमंडळाच्या निदर्शनास आणून त्यासाठी आवश्यक तरतूद उपलब्ध झाल्यानंतरच खर्च करण्यात यावा. सदर रक्कम वितरित करण्यासाठी सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, पुणे अधिनस्त लेखाधिकारी यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. तसेच सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

अल्प मुदत कर्जाचे रुपांतरण करुन घेतलेल्या शेतकऱ्यांची बँक शाखानिहाय यादी बँकांनी दि.३१/०८/२०१६ पर्यंत सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना उपलब्ध करुन द्यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०५१०११४६५३२४०२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने स्वाक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(अ.शं.भुजबळ)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- २) मा. मंत्री (सहकार) यांचे खाजगी सचिव
- ३) मा. राज्यमंत्री (सहकार) यांचे खाजगी सचिव.
- ४) मा.विधान सभा सदस्य / विधान परिषद सदस्य (सर्व).
- ५) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) अप्पर मुख्य सचिव (वित्त), मंत्रालय, मुंबई.
- ७) सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ८) जिल्हाधिकारी (सर्व).
- ९) महाप्रबंधक तथा समन्वयक, राज्य स्तरीय बँकर्स समिती, बँक ऑफ महाराष्ट्र, पुणे.
- १०) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक मर्या., मुंबई.
- ११) विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था (सर्व).
- १२) जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था (सर्व).
- १३) जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व).
- १४) निवड नस्ती.